

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 37

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕ ΧΩ ΔΕ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜ. ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΝΟΜΟΘ. ΣΥΝΤ/ΣΜΟΥ
& ΚΩΔ/ΣΗΣ

Αθήνα, 21-11-1997

Αριθ. Πρωτ. Δ17α/07/100/Φ.Ν.381

ΤΜΗΜΑ: α'
Ταχ. Δ/ση: Χαρ. Τρικούπη 182
Ταχ. Κώδικας: 101 78 ΑΘΗΝΑ
TELEX:
TELEFAX:
Πληροφορίες:
Τηλέφωνο: 64 29 185

ΠΡΟΣ: Τους αποδέκτες του πίνακα
Διανομής

ΚΟΙΝ.:

ΘΕΜΑ: Εφαρμογή έκπτωσης σε τιμές μονάδας νέων εργασιών.

Σας κοινοποιούμε συνημμένα τη γνωμοδότηση αριθμ. 552/97 του Γ' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, την οποία και αποδεχόμαστε.

Με την παραπάνω γνωμοδότηση γίνεται δεκτό ότι:

α) Δεν εφαρμόζεται η έκπτωση της εργολαβίας (ρητή ή τεκμαρτή) κατά τον καθορισμό τιμών μονάδας νέων εργασιών ή του τμήματος αυτών που προκύπτουν από πρακτικό παρακολούθησης που συντάχθηκε σύμφωνα με την παρ. 3γ' του άρθρου 43 του π.δ. 609/85, ενώ στις νέες τιμές των υλικών, των μηχανικών εξοπλισμών, των συσκευών και λοιπών παρεμφερών δαπανών που χρησιμοποιούνται και ενσωματώνονται στο κατασκευαζόμενο έργο, η έκπτωση της εργολαβίας εφαρμόζεται αν αποδεδειγμένα τα είδη αυτά υπάρχουν ευρέως διαδεδομένα στο εμπόριο.

β) Η έκπτωση της εργολαβίας (ρητή ή τεκμαρτή) εφαρμόζεται στο ποσοστό των γενικών εξόδων και του εργολαβικού οφέλους για τις νέες τιμές μονάδας, που προέκυψαν από πραγματικά στοιχεία κόστους, σύμφωνα με το πρακτικό που συντάσσει η προβλεπόμενη επιτροπή κατά τις ανωτέρω διατάξεις.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝ. ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Αριθμός Γνωμοδότησεως 552/97

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Συνεδρίαση 17-9-97
Γ' Τμήμα

Σύνθεση

Προεδρεύων: Αριστομένης Κομισόπουλος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Νομικοί Σύμβουλοι: Ρίζος Αντωνακόπουλος, Αναστάσιος Σοφός, Κωνσταντίνος Βολτής, Ηλίας Παπαδόπουλος, Θεόδωρος Ρεντζεπέρης, Νικόλαος Μαυρίκας, Χαρίκλεια Παλαιολόγου, Σπυρίδων Δελλαπόρτας, Γεώργιος Γαβαλάς.

Εισηγητής: Θεόδωρος Ρεντζεπέρης.

Αριθμ. Ερωτήματος: Οικ.1286/25-7-97 της Νομαρχίας Αθηνών (Φ.Ερ. 4590).

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται αν σε κατασκευαζόμενο δημόσιο έργο: α/ θα εφαρμοσθεί η έκπτωση της δημοπρασίας, (ρητή ή τεκμαρτή) κατά τον καθορισμό τιμών μονάδας νέων εργασιών ή του τμήματος αυτών, που αφορά στη δαπάνη της εργασίας που προκύπτει από πρακτικό παρακολούθησης επιτροπής, που συστήθηκε από τη Δ/6α το έργο Υπηρεσία ή την Προϊσταμένη Αρχή ή β/ η έκπτωση της εργολαβίας θα εφαρμοσθεί επί του εργολαβικού οφέλους.

Επί των ερωτημάτων αυτών το Γ' Τμήμα γνωμοδότησε ως κατωτέρω:

Επί του πρώτου ερωτήματος:

I. Στο άρθρο 43 παρ. 3 του ΠΔ 609/85 όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 1 του άρθρου μόνο του Π.Δ.286/94 (Α.148) αναγράφονται κατά πιστή αντιγραφή των αφορώντων στο υποβληθέν ερώτημα τμημάτων τα κατωτέρω:

"3. Αν στο συγκριτικό πίνακα περιλαμβάνονται και εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν τιμές μονάδας, ο συγκριτικός πίνακας συνοδεύεται από πρωτόκολλο που κανονίζει τις τιμές για τις εργασίες αυτές. Ο κανονισμός τιμών μονάδας νέων εργασιών γίνεται με υποχρεωτική εφαρμογή κατά σειρά των κατωτέρω περιπτώσεων α, β και γ, ως εξής:

α/ για εργασίες για τις οποίες υπάρχουν συμβατικές τιμές για παρόμοιες ή ανάλογες εργασίες, οι τιμές καθορίζονται ανάλογα προς αυτές,

β/ για εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν παρόμοιες ή ανάλογες συμβατικές τιμές αλλά περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένα ή συμβατικά αναλυτικά τιμολόγια (αναλύσεις τιμών), οι τιμές καθορίζονται σύμφωνα με τα τιμολόγια αυτά,

γ/ για εργασίες που δεν περιλαμβάνονται στις προηγούμενες περιπτώσεις οι τιμές καθορίζονται με βάση τα πραγματικά στοιχεία κόστους.

Η εξακρίβωση του κόστους γίνεται από επιτροπή που συγκροτείται από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία και αποτελείται από τρεις τεχνικούς υπαλλήλους, που έχουν την αντίστοιχη ικανότητα. Στα μέλη της επιτροπής περιλαμβάνεται και επιβλέπων το έργο τεχνικός υπάλληλος. Σε περίπτωση που δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό η επιτροπή συγκροτείται από δύο τεχνικούς υπαλλήλους, μη αποκλεισμένης της συμμετοχής στην επιτροπή, του επιβλέποντα και του προϊσταμένου της

Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση να διατάξει τη διενέργεια δοκιμαστικών εργασιών από τον ανάδοχο και να συγκροτήσει άλλη επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους για την παρακολούθηση της απόδοσης των απαραίτητων συντελεστών παραγωγής της νέας εργασίας..... Η περίπτωση γ' εφαρμόζεται μόνο για το μέρος της νέας τιμής που δεν μπορεί να κανονιστεί σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' ή β'. Στην "ανάλυση τιμής" διαχωρίζονται τα τμήματα που κανονίζονται σύμφωνα με την περίπτωση γ' από τα τμήματα που κανονίζονται σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' ή β'.

Για εργασίες που είναι παρεμφερείς προς συμβατικές ή ήδη καθορισμένες νέες, οι τιμές κατά τα παραπάνω συντάσσονται μόνο για τα επιπλέον ή επί έλαττον στοιχεία κόστους.....

Οι τιμές που κανονίζονται σύμφωνα με την περίπτωση β' υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας, ρητή ή τεκμαρτή. Η ρητή ή τεκμαρτή έκπτωση εφαρμόζεται και στην περίπτωση α' αν η έκπτωση δεν περιλαμβάνεται στην όμοια ή ανάλογη εργασία, καθώς και στο μέρος της τιμής της περίπτωσης γ' που κανονίζεται σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' ή β'.

Οι τιμές των υλικών, των μηχανικών εξοπλισμών, των συσκευών κλπ., που δεν περιλαμβάνονται στις βασικές τιμές, υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας, αν αποδεδειγμένα τα είδη αυτά υπάρχουν ευρέως διαδεδομένα στο εμπόριο".

Π.α/ Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι η σύνταξη των τιμών μονάδας νέων εργασιών γίνεται με τρεις τρόπους των οποίων η σειρά προτεραιότητας προσδιορίζεται δεσμευτικά από το ΠΔ 286/94.

Προκύπτει επίσης, ότι για την ίδια τιμή μονάδας και για συγκεκριμένα και διακριτά τμήματα αυτής καθορίζεται επιμέρους τιμή με τον υπό στοιχ. α' τρόπο, για το τμήμα που δεν είναι δυνατή η εφαρμογή του πρώτου τρόπου εφαρμόζεται ο υπό στοιχ. β' (τρόπος) και όπου δεν μπορεί να εφαρμοστεί ούτε ο δεύτερος τρόπος εφαρμόζεται ο υπό στοιχ. γ' (τρόπος), κατ'εφαρμογή του οποίου συγκροτείται ειδική επιτροπή από τη Δ/6α το έργο Υπηρεσία ή και την Προϊσταμένη Αρχή, η οποία προβαίνει στον καθορισμό της νέας τιμής ή του τμήματός της, που δεν μπορεί να καθορισθεί με τους υπό στοιχ. α' και β' τρόπους, σύμφωνα με τα πραγματικά στοιχεία κόστους, όπως αυτά προκύπτουν από την παρακολούθηση που διενεργείται.

Κατ'ακολουθία των ανωτέρω για τις νέες εργασίες που συντάσσονται σύμφωνα με τα πραγματικά στοιχεία κόστους ή για το τμήμα των εργασιών που συντάσσεται με τον τρόπο αυτό, δεν εφαρμόζεται η έκπτωση της δημοπρασίας και τούτο είναι και απόλυτα λογικό, αφού σε περίπτωση εφαρμογής και στις περιπτώσεις αυτές της έκπτωσης της εργολαβίας, ο Ανάδοχος κατασκευής του έργου αντί ενός λογικού κέρδους θα υφίστατο ανάλογη με την έκπτωση της εργολαβίας ζημία, την οποία πιθανόν δεν θα μπορούσε να καλύψει το υπό του άρθρου 5 παρ. 4 του ΠΔ 609/85 ποσοστό Γενικών Εξόδων (Γ.Ε.) και Εργολαβικού Οφέλους (Ε.Ο.), το οποίο ανέρχεται σε 18% για τα χρηματοδοτούμενα από τις δημόσιες επενδύσεις έργα ή άλλες πηγές που απαλάσσονται και αυτές των υπέρ τρίτων κρατήσεων και 28% για τα έργα που χρηματοδοτούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό ή από άλλες πηγές οι οποίες δεν απαλάσσονται των υπέρ τρίτων κρατήσεων.

β/ Ειδικά όμως, οι τιμές των υλικών, των μηχανικών εξοπλισμών, των συσκευών κλπ. που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή του έργου και ενσωματώνονται σ'αυτό, που δεν περιλαμβάνονται στις βασικές τιμές, υπόκεινται στην έκπτωση της δημοπρασίας, αν αποδεδειγμένα τα είδη αυτά υπάρχουν ευρέως διαδεδομένα στο εμπόριο, ανεξαρτήτως του αν αποτελούν ξεχωριστή τιμή ή εντάσσονται σε νέα τιμή η οποία κατά τα λοιπά καθορίστηκε με οποιονδήποτε από τους προαναφερθέντες τρεις τρόπους.

Κρίσιμο στοιχείο δηλαδή να κριθεί για τα ανωτέρω είδη, αν υπόκεινται ή όχι στην έκπτωση της εργολαβίας είναι αν κυκλοφορούν ή όχι ευρέως στο εμπόριο, η ρύθμιση δε αυτή οφείλεται προφανώς στο γεγονός ότι, αν για κάποια είδη ισχύει καθεστώς μονοπωλιακό ή ολιγοπωλιακό, ο κατασκευαστής ή ο έμπορος, επιβάλλει την επιθυμητή σε αυτόν τιμή στον αγοραστή, ο οποίος στερείται της δυνατότητας να τα προμηθεύει από αλλού, ενώ όταν κυκλοφορούν ευρέως στο εμπόριο ο αγοραστής έχει περισσότερες εναλλακτικές λύσεις και μπορεί να επιτύχει έκπτωση επί των αναγραφόμενων τιμών πώλησης.

Συνεπώς, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος η απάντηση που αρμόζει στο πρώτο ερώτημα είναι ότι, δεν εφαρμόζεται η έκπτωση της εργολαβίας (ρητή ή τεκμαρτή) κατά τον καθορισμό τιμών μονάδας νέων εργασιών ή του τμήματος αυτών που προκύπτουν από πρακτικό παρακολούθησης που συντάχθηκε από νομίμως προς τούτο συσταθείσα επιτροπή, ενώ στις νέες τιμές των υλικών, των μηχανικών εξοπλισμών, των συσκευών και των λοιπών παρεμφερών δαπανών που χρησιμοποιούνται και ενσωματώνονται στο κατασκευαζόμενο έργο, η έκπτωση της εργολαβίας εφαρμόζεται αν αποδεδειγμένα τα είδη αυτά υπάρχουν ευρέως διαδεδομένα στο εμπόριο.

Επί του δεύτερου ερωτήματος:

III.α/ Οι εργολαβικές συμβάσεις είναι αμιγώς αμοτεροβαρείς και κατά συνέπεια η υπάρχουσα κατά τη σύνασή τους σχέση παροχής και αντιπαροχής δεν επιτρέπεται να διαταραχθεί και μάλιστα μονομερώς κατά την εξέλιξή τους.

Ως εκ τούτου στις νέες εργασίες των οποίων η εκτέλεση καθίσταται αναγκαία κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου και συντάσσονται με παρακολούθηση του κόστους τους από αρμοδίως συσταθείσα από τον κύριο ή το φορέα κατασκευής του έργου, επιτροπή δεν επιβάλλεται η έκπτωση της εργολαβίας, διότι αυτό θα είχε ως συνέπεια τη διατάραξη της αρχικώς συμβατικώς καθορισθείσας ισορροπίας παροχής και αντιπαροχής υπέρ του κυρίου ή του φορέα κατασκευής του έργου και εις βάρος του αναδόχου (εργολάβου) σύμφωνα με το αναλυτικώς εκτιθέμενα κατά την ανάπτυξη του πρώτου ερωτήματος.

β/ Στο προκύπτον όμως ποσό που δικαιούται ο Ανάδοχος για την αξία των νέων εργασιών που υπολογίσθηκαν με πραγματικά στοιχεία κόστους, προστίθεται και ποσοστό 18 ή 28% για γενικά έξοδα και όφελός του, κατά τις ειδικότερες διακρίσεις του άρθρου 5 παρ. 4 του ΠΔ 609/85.

Επί του ποσοστού αυτού πρέπει να επιβληθεί η έκπτωση της εργολαβίας, διότι, υπό αντίθετη εκδοχή, θα είχαμε διατάραξη και πάλι της σχέσης παροχής και αντιπαροχής και αδικαιολόγητη ωφέλεια του εργολάβου σε βάρος του κυρίου ή του φορέα κατασκευής του έργου, δοθέντος ότι τα ανωτέρω ποσοστά δεν αποτελούν δαπάνη στην οποία υποβλήθηκε ο Ανάδοχος, για την εκτέλεση των εργασιών που συντάχθηκαν σύμφωνα με τα πραγματικά στοιχεία κόστους.

γ/ Υπέρ της απόψεως αυτής συνηγορούν και οι διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 4 περ. στ του Ν.1418/84 και 11 και 42 του ΠΔ 609/85 στις οποίες ορίζεται ότι μεταξύ των συστημάτων δημοπρατήσεως ή αναθέσεως της κατασκευής των δημοσίων έργων, περιλαμβάνεται και το σύστημα μειοδοσίας στο ποσοστό του οφέλους για την εκτέλεση απολογιστικών εργασιών, όπου ο Ανάδοχος αμείβεται για τις εκτελεσθείσες εργασίες σύμφωνα με τα πραγματικά στοιχεία κόστους, αλλά επιβάλλεται η έκπτωση της εργολαβίας επί του ποσοστού των γενικών εξόδων και του εργολαβικού οφέλους.

Κατ'ακολουθία των ανωτέρω, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, εφαρμόζεται η έκπτωση της εργολαβίας (ρητή ή τεκμαρτή) επί του ποσοστού των γενικών εξόδων και του εργολαβικού οφέλους για τις νέες τιμές μονάδας, που προέκυψαν από πραγματικά στοιχεία κόστους, σύμφωνα με πρακτικό που συνέταξε η προς τούτο συσταθείσα ειδική επιτροπή.

Ο Εισηγητής
Θεόδωρος Ρεντζεπέρης